

Становище

по обявения конкурс за доцент

с кандидат гл. ас. д-р Албена Миланова

Албена Миланова завършва специалност история със специализация по археология в СУ „Св. Кл. Охридски“ през 1992 г. Докторантурата ѝ е в Университет за хуманитарни науки Марк Блок – Страсбург II (Франция), където през 2001 г. успешно защитава дисертация на тема *„Селищна система в България под византийска власт (края на X-края на XII в.): приносът на археологията“*. От 1995 г. работи като асистент и главен асистент в ЦСВП „Иван Дуйчев“ към Софийския университет. Доктор Миланова има няколко специализации в Гърция, Швейцария, Франция, както и множество участия в национални и международни проекти.

Албена Миланова води лекции по История на Византия, бакалавърски и магистърски спецкурсове в Историческия факултет на Софийския университет. Тя притежава отлична езикова подготовка – владее отлично френски и английски езици, ползва новогръцки и класически езици, с което отговоря на необходимите изисквания на специалността, по която кандидатства за доцент.

На обявения конкурс за доцент гл. ас. Албена Миланова се явява с внушителна научна продукция от една монография, близо 30 студии и статии, включително и под печат. Те са обнародвани на български и чужд език от престижни издателства и в престижни издания – научни списания, юбилейни сборници, материали от конференции и т.н. Като основна сюжетна линия в нейното творчество изпъкват две основни теми – проучвания върху българската средновековна каменна пластика и темата за средновековния урбанизъм и селищната история.

Първата тема за каменната пластика е слабо проучена в българската историческа наука за разлика от европейската. Дори само това определя работата по тази тема на колежата Миланова като приносна. Публикациите ѝ касаят голямо разнообразие от въпроси, свързани с пластичния декор от камък в българската средновековна архитектура. В тях убедително се уточняват спорни датировки чрез широк кръг паралели и чрез анализ на декоративните мотиви и стилистика. Като особена заслуга в предложената научна продукция може да се посочи стремежът пластичните паметници да се проучват винаги в

техния социален, икономически и политически контекст както и като инструменти за политическа и социална пропаганда.

Монографията, която е посветена на животинските изображения в каменната пластика, е първият по рода си пълен корпус на паметници с един тип мотиви, които са интерпретирани в рамките на два проблемни кръга. Първият проследява в хронологически план промените и константите в избора на мотиви, принципите на тяхното организиране в композиции, стилистичната еволюция, използваните техники и материали, центровете на производство. Вторият се концентрира върху разкриването на част от въображаемия свят на средновековния българин, такъв, какъвто той прозира в събраните четиридесет и три архитектурни детайли със зооморфни теми.

Представената книга е първият опит в българската историография за приемане на средновековната каменна скулптура като ценно историческо свидетелство за живота, уменията и естетиката на средновековния българин. Отделено е специално внимание на начина и подбудите, с които са подбрани тези мотиви, на семантичната функция, която са имали и на разбирането на скритите в тях политически и естетически послания.

Д-р Миланова достига до извода, че без да изграждат единна иконографска програма, зооморфните образи имат функцията на знаци, но от по-особен порядък и могат да бъдат интерпретирани като *imago* или като *несвещени икони*. Новаторска е също така и поставената тема за публиката, за адресатите на тези изображения и рецепцията им.

Проучванията на Албена Миланова по втория проблемен кръг – върху средновековната урбанистика също са твърде ценни за историческата наука.

Приносен характер имат опитите за изработване на класификационни критерии за градска принадлежност на селищните центрове и тяхното разграничаване от неградските укрепени селища през XI-XII век. В поредица от статии и студии е предложен нов поглед върху урбанизма в българските земи под византийска власт и са установени ритъмът, посоката, етапите и проявите на развитието на градовете в този период.

С приносния си характер се отличават работите върху средновековното българско село, обхващащи в сравнителен план цялата територия на съвременна България в периода XI-XII век. Това са първите изследвания на социално-икономическите процеси в него от почти половин век и те са изградени на базата на данните от терена, писмените извори и съпоставки с идентични ситуации в останалия византийски свят. Употребата на нов

методологически инструментариум позволява на доктор Миланова да достигне до нови трактовки и заключения.

Работите върху селото и града в средновековна България се отличават и с разработването на иновативна проблематика, каквато е тази за комфорта на живот на средновековния българин от IX до XIV век. Археологическите данни за селищната и домашната среда не са разглеждани в традиционния дух на изучаване на материалната култура на града и селото, а са интерпретирани в модерния историографски аспект за изследване на менталитета и представите на средновековния човек.

Общото впечатление от цялостното научно творчество на гл. ас. д-р Албена Миланова показва, че тя успешно е навлязла в период на творческа зрялост. Показва го както обемът, така и качеството на това, което е излязло изпод нейното перо. Тя демонстрира качества на ерудиран научен работник и преподавател, достоен да се хабилитира и така да постигне поредното израстване в своите преподавателски и изследователски усилия. Поради това споделям с почитаемите членове на научното жури своята убеденост, че тя притежава необходимите качества и компетенции, за да бъде хабилитиран преподавател – доцент.

17.10.2017 г.

доц. д-р Ивайла Попова